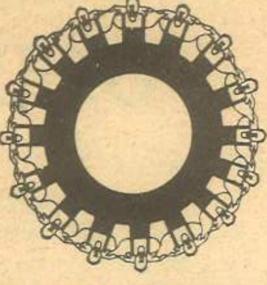

işçikültürü

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ MERKEZ YAYIN ORGANI SAYI:4 • TEMMUZ 1977 FİYATI 100 KURUŞ

"Kendi dağlarından uzaklara uçamayan kartala kartal denmez, ama uzaklardan evine dönemiyorsa da, yine kartal değildir"

ULUSAL VE ULUSLARARASI KÜLTÜR

Genellikle bilindiği gibi, kültür, insanların yaratıcı eylemlerinin, düşünceleri kuşaktan kuşağa aktarma ve gerçekleştirme sürecinin, bu yolla üretilen maddi ve manevi değerlerin toplamıdır. Işçi sınıfının bilimsel dünya görüşünde, insanların yaratıcı eylemlerinin tanımı yapılırken, bütün düşünsel değerlerin (düşünceler, sanatsal imgeler, ahlâk, vb.) toplamı olan manevi kültür ile yeni düşüncelerin ve kavramların nesneleştiği maddi biçimlerin toplamı olan maddi kültür arasında genellikle bir ayırım yapılır. Kültürel değerler içinde yer alan görüşler ve kavramlar, belirli toplumların ürünleridir ve tarihsel olarak belirlenmişlerdir. Bu nedenle kültür, sınıflı toplumlarda, kaçınılmaz olarak sınıf çıkarlarına bağımlıdır, sınıfların damgasını taşır.

Bir yaratıcı eylem ortamı olarak kültür, sadece kültürün nesneleşmiş sonuçlarını (makineler, teknik araç-gereçler, bilimsel bilgi, sanat eserleri, hukuk yasaları, ahlâk, vb.) değil, aynı zamanda, insanın yaratıcılığını sağlayan güçleri ve yetenekleri, bunların birikimini de içerir. İşte bu noktada, işçi sınıfının bilimsel dünya görüşünün kültür konusundaki ayırt edici düşüncelerinden biri karşımıza çıkıyor: İşçi sınıfı ve onun öncülüğündeki emekçiler, yeni bir kültür yaratırken, insanlığın yüzlerce yıllık zengin kültür

(Devamı Sayfa 2'de)

Halay

Emeğin öz kültürünü
İmeceyle dokumaya
Dururuz işçi köylüyle
Kolkola büyük halaya
Selamlarız gelen günü

Yüreğimiz ışık saçar
Kavga tavına gelince
Çekip dünya ocağından
İşleriz inceden ince
Nakış nakış güller açar

Ölümsüzleşir anısı
Kavgada düşen dostların
Örtülür al çiçeklerle
Kara zincirlerin pası
Uyanmasıyla baharın

Gözyaşı yok yas tutmak yok
Eğilmez yalçın başımız
Yanar şimşekler saçarak
Türkülerde savaşımız
Yol alırken hedefe ok

Ahmet Aksoy

DERNEĞİMİZ GELİŞİYOR

Samsun şubemiz kuruldu

Derneğimiz Samsun Şubesi, bir toplantı ile kuruluş çalışmalarını noktaladı. Üçyüz kişinin katıldığı gece, Şube Sekreteri İbrahim Teymur'un konuşmasıyle açıldı. Teymur, Derneğin kuruluş amacına değindiği konuşmasında, "Yıllarca egemen güçlerin propagandalarına açık bulunan emekçi yığınlar kendi kültürlerine yabancılaştırılmışlardır. Bu alandaki çalışmalar eksik kalmış-

(Devamı Sayfa 2'de)

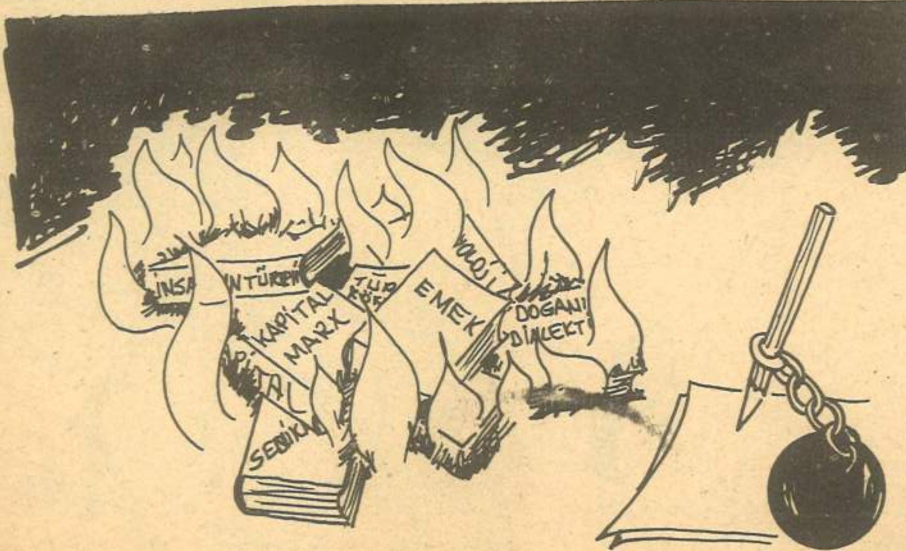
Baskılar örgütlenmemizi engelleyemeyecek

Töb-Der Demokratik Eğitim Kurultayı düzenliyor

KURULTAYDA DERNEĞİMİZ DE BİR DELEGEYLE TEMSİL EDİLECEK

TÖB-DER (Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği) aldığı bir kararla, tüm demokratik kuruluşların söz ve karar sahibi olacağı bir Demokratik Eğitim Kurultayı düzenliyor. TÖB-DER Genel Merkezinden Derneğimize gelen ve "Kurultayda iş-

(Devamı sayfa 3'te)

FAŞİZM BİLİMİN

işçi kültüründe **Müzik**

Bu sayıdan başlayarak, kültür ve sanatın çeşitli konularıyla ilgilitartışmalara yer vereceğimiz bir köşe açıyoruz. Bu köşede çeşitli sanat ve kültür konuları işlenecek; tüm üye ve okurlarımızın görüşlerine yer verilecektir.

Egemen güçlerin kültürel baskısına karşı emekçi sınıfların kültürünün oluşum ve gelişiminde yararlı olacağına inandığımız bu tartışma ortamına ilgi ve katılımlarınızı bekliyoruz.

ŞARKILAR HALKIN MÜCADELESİNE EŞLİK EDER

Ünal Büyükokutan

1976 Kasımında ülkemize gelerek Şili Halkıyla Dayanışma Gecelerine katılan Şili'li sanatçılar, Angel Parra, İsabel Parra ve Patricio Castillo, kendilerine yöneltilen bir soruyu şöyle yanıtlıyorlardı; "Şarkılar bir halkın mücadelesine eşlik ederler. Devrim şarkılarla yapılmaz. Ancak devrimci mücadele ile şarkılar arasında bir birlik, tamamlayıcılık vardır. Önemli olan budur."

Müzik söz konusu olduğunda, toplumda ilerici saflarda yer alanların sürekli akılda tutmaları gereken önemli noktalardan biri olmalı bu sözler. Ne diğer sanat türleri gibi müziği de toplumda verilen mücadeleden ayrı tutacağız, ne de müziğe bu mücadele içinde ayrıcalıklı bir yer ve ayrı bir önem vereceğiz, işlevini abartacağız. Akla hemen şu sorular geliyor: Bu işi nasıl yapacağız? Örnekler var, hem de pek çok. Ancak, özellikle ülkemizdeki örneklerin pek çoğu, bu işin nasıl yapılması değil, nasıl yapılmaması gerektiğini gösteren örnekler. Olumsuz olanları kabaca ikiye ayırabiliyoruz. Birincisi, genel olarak "hümanist", demokrat, ilerici olarak tanımlanabilecek ancak gerek yaşam biçimleri, gerekse düşünce yapıları olarak burjuva olan ve tutarlılıktan uzak kişilerin verdiği, zaman zaman maskaralığa varan örnekler. Diğeri ise görünüm olarak birincilerden çok daha keskin, kendilerini devrimci olarak gören ve tanıtan ancak "ideolojik" farklılıkları ne olursa olsun ortak özellikleri "popülizm" (Kaba Halkçılık) olan halk ozanları. Her iki gruptaki örneklerde de iyi niyet ve öznel olarak devrimcilik zaman zaman ağır basmasına karşın bu iki grupta toplanan tüm örnekler bütünüyle benimseyebileceğimiz örnekler olmaktan çok uzak.

Bu noktada bir temel noktaya değinmemiz ve bizi yukarıdaki her iki yanlış eğilimden ayıracak olan çizgiyi çizmemiz gerekir.

Ne geçmişten kopuk, "yepyeni" bir müzik, ne de eskinin yeni sözlerle bütünüyle tekrarı. Toplumu yeniden kurmanın bütün alanlarında olduğu gibi müzik alanında da geçmişten bugüne devredilen kültür mirası bizler için temel olmalı. Bu mirastan, olumlu olanları seçerek koruyup geliştirmeli, daha ileri, daha gelişmiş müzik yapıtları için yararlanmalıyız. Bu son söylediklerimizle ilgili olumlu örnekler var önümüzde.

Kültür mirasını en doğru biçimde değerlendirenlerden biridir Ruhi Su. Sadece acıyı, kötüyü söylemez türkülerinde. İyiyi, güzeli, umudu, geleceğe inancı, doğanın ve toplumun gelişme yasalarını da dile getirir türkülerinde.

İşçi sınıfının mücadelesinde yerini açıkça almış, mitinglerine sazıyla sesiyle katılmış sesini geniş yığınlara duyurmuş, bir ozandır Rahmi Saltuk.

Herkesin bildiği bu örneklerin yanı sıra, bazısı kişisel, bazısı ortak çalışmaya dayanan daha bir çok örnek var. Aynı ölçüde yaygın olmamalarına karşın, sözleriyle, melodileriyle kusursuz yetkin olmasa bile ileriye dönük, umut veren çalışmalar.

Son olarak ve kısaca bir başka noktaya da değinmek gerek. Çoğu zaman müzik konusunda tartışmalar öz-biçim konusuna gelince kimileri birini diğerinden ayırmak, önemlerini ayrı ayrı tartışmak gereğini duyar. Oysa bu, yöntem olarak yanlış olduğu gibi, kişileri biçim ya da öz konusunda sekterliğe varan noktalara sürükler. Klasik müziğin "burjuva işi" olduğu, müzikte sözlerin çok önemli olmadığı, yada tam tersine sözsüz müziğin devrimci mücadelede yeri olmadığı, daha da ilginci devrimci müziğin "basit" olması gerektiği gibi ipe sapa gelmez sonuçlara varılır.

Müziğin de toplumların yaşamına paralel bir gelişimi olduğunu bilenler, öz ile biçim arasındaki ilişkiyi doğru olarak kavrayan ve müziğin melodi eşliğinde verilen "söylev" olmadığını bilenler için bu tür sonuçların sadece bir dar görüşlülük olduğu açıktır.

Derneğimizde müzik çalışmalarını sürdürürken yukarıda sıraladığımız noktaları göz önüne almalı, kültür mirasımızdan kaynaklanarak ama çağdaş müziğin gereklerini yerine getirerek, bunu yaparken de toplumun kültürel gelişim seviyesini dikkate alarak zorlamalara gitmeksizin üzerimize düşeni yerine getirmeliyiz. Bunu yerine getirirken başarılı olmak için, toplumumuzdaki sınıf mücadelesiyle yakın bağlar kurmak, gücümüzü ve doğrularımızı işçi sınıfının bilimsel öğretisinden ve hareketinden almak zorundayız.

ULUSA[L] ULUSLAR[ARASI]

(Baştarafı Sayfa 1'de)

birikimini özümlemek, yeni kültürü bu birikimin ilerici, demokrat, sosyalist özler taşıyan öğeleri üzerinde temellendirmek zorundadır. Bu zorunluluğun yanı sıra, işçi sınıfı, bütün dünyada temel özellikleri aynı olan bir sömürü altındadır; yaşamları esas olarak birbirinin benzeridir; ortak bir düşmana karşı verdiği ekonomik, siyasal, ideolojik mücadelenin ulusal ve uluslararası düzeydeki hedefleri birbiriyle uyum içindedir. Bu durum, işçi sınıfının öncülüğünde yaratılan kültürün uluslararası bir nitelik taşıdığını ortaya koymaktadır.

Ancak, bu kültürün ulusal özelliklerinin yok olduğu ya da yok edilmesi gerektiği anlamına gelmez. Bugün, burjuva dünyasının bazı düşünür ve sanatçıları, teknolojinin ve haberleşme araçlarının büyük gelişmeler gösterdiği çağımızda, kültürdeki ulusal özelliklerin insanların birbirine yakınlaşmasını ve anlaşmasını engellediğini ileri sürüyorlar. Oysa, kültürün uluslararası niteliği, ulusal kültürün yerine geçmez; tam tersine, ulusal kültüre dayanır. Uluslararası ya da evrensel olanla ulusal olan, tıpkı bir kartalın iki kanadı gibi, uyum içindedir. Azerbaycan'lı şair Resul

Derneğimiz gelişiyor

(Baştarafı sayfa 1'de)

tır." diyerek, Derneğimizin bu görevi belli ölçülerde yerine getirdiğine dikkati çekti ve "Çalışmalarımız bundan sonra sadece geceler düzenlemek düzeyinde kalmayacak, emekçilerin günlük yaşamlarına kadar girecektir." diye sözlerini bitirdi.

Gecede Şube Başkanı Halim Bulutoğlu da bir konuşma yaptı ve 1 Mayıs'ın anlamı, işçi sınıfının ulusal ve uluslararası birlik ve dayanışmasının önemini vurguladı. Şube içinde oluşturulan koro, Artvin halk oyunları topluluğu ve slayt gösterisiyle başarıyla devam eden gece, hep bir ağızdan söylenen 1 Mayıs marşıyla sona erdi.

Samsun Şubemiz kuruluşundan hemen sonra tiyatro alanında da çalışmalara başladı.

ADANA VE HATAY ŞUBELERİMİZİN ÇALIŞMALARI

Adana Şubemiz, kuruluşundan bu yana sürdürdüğü yoğun çalışmaların ürünlerini almaya başladı. Geçtiğimiz Mayıs ayında, 1 Mayıs gecesi düzenleyen Adana şubemizin, ortaklaşa yazıp oynadıkları, yönetmenliğini Şube Başkanı Yavuz Pağda'nın yaptığı tiyatro ve korodan oluşan gecesi, izleyicilerin beğenisini kazanmıştı.

Kısa bir süre önce bir bağlama kursuaçan Adana Şubemiz ayrıca bir de fotoğraf yarışması düzenledi. Bu yarışmanın sonuçları ve başarı kazanan fotoğrafları gazetemizin önümüzdeki sayılarında yayınlayacağız.

Bir süre önce kurulan Hatay şubemizde ilk çalışmalar tiyatro alanında başlatıldı. şube kurma hazırlıkları birbirini izliyor. Kurulmuş bulunan şubelerimiz, günden güne yeni çalışma alanlarına açılırken, yeni Hazırlık çalışmaları süren Ordu, Muğla ve Eskişehir şubelerimiz kısa bir süre sonra kurulmuş olacak.

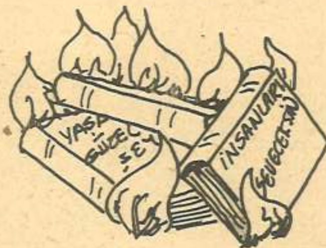
ANKARA ŞUBESİ FOTOĞRAF STÜDYOSU

Ankara Şubemizde, üyelerimizin özverileriyle sağlanan araç-gereçlerin bir araya getirilmesiyle bir fotoğraf stüdyosu oluşturuldu. Bugüne kadar yokluklar içinde çalışmalarını sürdüren foto-film bölümü, bundan böyle geniş olanaklar içinde çalışmalarını geliştirip hızlandıracak.

GENEL MERKEZİMİZ KİTAP YAYINLIYOR

Genel Yönetim Kurulumuz, devrimci türkü ve marşlardan oluşan, müzik çalışmaları ve politikası üzerine bir yazı ile çeşitli fotoğraf ve desenleri kapsayan bir nota kitabı bastırılmasına karar vermiş ve çalışmalara başlanmıştır. Önemli bir gereksinimi karşılayacağına inandığımız bu kitap için müzik, grafik ve foto-film bölümü birlikte çalışmaktadırlar. Çalışmalarının büyük bölümü sona eren kitap Ağustos ayı içinde basılacak ve Şubelerimize gönderilecektir.

SANATIN

VE
ARASI

mzatov şöyle diyor: "Kendi larından uzaklara uçamayan kartala kartal denmez; olsa a bir civcivdir o. Ama, uzak- dan evine dönemiyorsa da, e kartal değildir".

Alman şairi Johannes Becher' dediği gibi, sanatta gerçek ge- ve somuttur. Bütün büyük at eserleri, özelden yola çıka- evrensele doğru ilerler ve ö- olanı evrensel'in ışığında a- lığa kavuşturur. Bu süreç ndüz bir çizgi oluşturmaz; l ile genel'i, ulusal ile ulus- rası olanı tek bir bütün için- kaynaştıran, gerçekten ulu- sanat eserlerinin yaratılması- erektirir.

Burada, "özde evrensel, bi- de ulusal" diye özetlenen il- büyük önem taşımaktadır. çimde ulusal" olmak, bir hal- bir ulusun, gelişim süreci bo- ca kazandığı en iyi, en ileri liklerin özümlenmesi, somut- rılması demektir. Her ulusal min evrensel, uluslararası ö- ikleri vardır. Böyle olmasay- değişik ulusların birbirleriyle şması, kültür alışverişinde nması mümkün olmazdı. U- l biçim, bir kültürün serpilip ştiği ulusal toprağın, kazan- sanatsal anlatım biçimleri- ve geleneklerinin bilinmesini ktirir. Bunlar olmadan, ulus- rası nitelikte bir eserin ortaya ması mümkün değildir. Çün- bir eserin uluslararası olması, aldığı temalardan çok, top- sallığına bağlıdır. Kültür-sa- eserlerinin uluslararası niteli- belirleyen etkenler, yaratıcı- yansıttığı hayat, kültür-sanat kçisinin yaşadığını ya da ta- olduğunu yeniden yaratırken p olduğu yeteneğin ve ideo- anlayışın derinliği ve anlat- rının öteki insanlar için taşı- önemdir. Bu nitelikleri taşı- an, kendi ulusal özelliklerine özellikleri ortaya çıkaran umsal koşullara, sınıfsal mü- lelere yabancı olan bir ese- "sevgi", "kardeşlik", "kahramanlık", "iyilik-kötülük" gibi evrensel ya da "ölümsüz" diye bilinen temaları işlemesi, onun uluslararası bir nitelik kazanması için yeterli değildir.

Ancak, çağımızda, burjuva milliyetçiliği özellikle bağımsızlığına yeni kavuşmuş ya da bu yolda mücadele eden uluslara, onların kültürlerinin "seçkin", eşi benzeri olmayan, "üstün" kültürler olduğu yolunda propaganda yapmakta; "ulusal kültür" sloganını ortaya atmaktadır. Oysa, işçi sınıfının bilimsel dünya görüşü, gelişmiş ve gerçek bir ulusal kültür yaratmanın, ancak, başka uluslara ve onların kültürlerine aynı ölçüde saygı görtermekle mümkün olabileceğini söyler. Ayrıca, her kültürün tek bir bütün olduğu varsayımına dayanan "ulusal kültür" sloganına karşı çıkar. Çünkü, her "ulusal kültür"ün ikili bir yapısı vardır. Bir yanda, egemen durumda olan, gerici, köstekleyici "sömürücülerin kültürü"; öte yanda, henüz tohum halinde bulunan, ilerici, demokrat, sosyalist kültür. İşçi sınıfı, bu iki yandan birincisine kesin olarak karşı çıkar, onunla mücadele eder; ikincisini ise geliştirmeye çalışır.

İşte bu nedenle, "ulusal kültür" sloganında anlatılmak isteneni, toprak ağalarının, papazların ve burjuvazinin kültürü diye reddeden işçi sınıfı, "demokrat ve sosyalist proletaryanın uluslararası kültüründen yana"dır. İşçi sınıfının ve onun öncülüğündeki emekçi kitlelerin sloganı, "demokratizmin ve bütün dünya işçi hareketinin uluslararası kültürü"dür.

TÖB–DER

(Baştarafı Sayfa 1'de)

lenecek konuların tartışılmasında, komisyon kararlarının onanmasında söz ve karar sahibi olacak bir delege ile temsil edilmeniz uygun görülmüştür" denen yazıda delegemizi saptayıp bildirmemiz istenmiştir.

Delege olarak saptanan arkadaşımız en kısa sürede çalışmasını tamamlayıp bu önemli görevde üzerimize düşeni yerine getirecektir.

Konuşa konuşa...

YALAN KUTUSU

Yaşlılarla konuşurken, sık sık duyduğumuz bir söz vardır. "Zamanlar değişti" der yaşlılar, "Eskiden böyle işler mi vardı?" Dünyanın durumundaki, toplumsal olaylardaki hızlı değişim karşısında duyulan şaşkınlığın, biraz da çaresizliğin anlatımıdır bu sözler. Aslanda, şaşırmanın da çaresizliğe kapılmanın da gereği yok. Çünkü, değişim ve gelişme, çalışanlardan, emeğiyle yaşayanlardan yana. Görünüşte ya da kısa dönemde öyle değilmiş gibi gelse de, gelişmelerin uzun dönemdeki yönü, doğrultusu işçiden, emekçiden yana.

Ama, yaşlıların söylediğinde doğru yanlar da var. Gerçekten, "zamanlar değişti". Eskiden insanın aklına hayaline gelmeyecek işler, bugün olağan hale geldi. Bur zamanlar, kimsenin bilmediği, kimsenin bilmemesi için her türlü zorbalığa baş vurulan şeylerin, bugün nerdeyse çocukların bile dilinde olduğunu görüyoruz. Sözgelimi, sömürünün ne olduğunu, sömürücünün, sömürülenin kimler olduğunu, toplumu kimlerin yönettiğini bilen insanların sayısı git gide artıyor.

Ancak, bu bilgilerin eksik kalması, hayatın içine girip kötülüklere son vermemesi için de çevirmedik dolap bırakmıyorlar. Sabah yatağından çıkan insanı, gece yatağına girinceye kadar bombardıman ediyorlar. Doğruları gizlemek, yanlışları doğru diye, kötülükleri ise her yerde bulunan, kaçınılmaz, katlanmak zorunda olduğumuz şeyler diye göstermek için. Gazetesiyle, yazarıyle, çizeriyle, politikacısıyle, sabahtan akşama, akşamdan sabaha uğraşıyorlar. Anladılar ki, gün günden kötüye gidiyor, işler sarpa sarıyor. Eskiden sessiz sedasız, kimsenin sesi soluğu çıkmadan becerdikleri işleri bugün yapmaya kalktıklarında, direnenler, karşı çıkanlar oluyor; hatta bazan ortalık birbirine giriyor. Bu yüzden, baskının, şiddetin, zulmün yanında, kafa bulandırmaya, yanıltmacaya, uyutmaya da hız veriyorlar.

Sözü, bu bombardımanın bir parçasına getireceğiz. Bizim Türkiye'de de son yıllada yaygınlaşan bir makine var. Evlerimizin içine kadar giren, her gece burun buruna oturduğumuz, televizyon dedikleri bir kutu. Büyülü bir kutu sanki, karşısına oturan bir daha kalkamıyor. Bazıları, "aptal kutusu" diyorlar buna, insanları aptallaştırdığını söylüyorlar. Doğru bir söz elbette; çünkü, insanları aptallaştırmak için kullanılıyor bizim gibi ülkelerde. Ama, aslında buna "yalan kutusu" demek daha doğru.

Diyelim, bir işçisin ya da bir emekçi. Akşam eve geliyorsun, yorgun argın, sinirlerin gerilmiş. Sağdan soldan, borç harç denleştirip almışsın bu kutudan bir tane. Hani, çoluk çocuğun başka eğlencesi yok, konu komşuya taşınmanın da sonu gelmiyor, bari evde oturup seyretsinler diye. Yahu, diyorsun, ne var ne yok, bir de biz bakalım. Çeviriyorsun düğmesini.

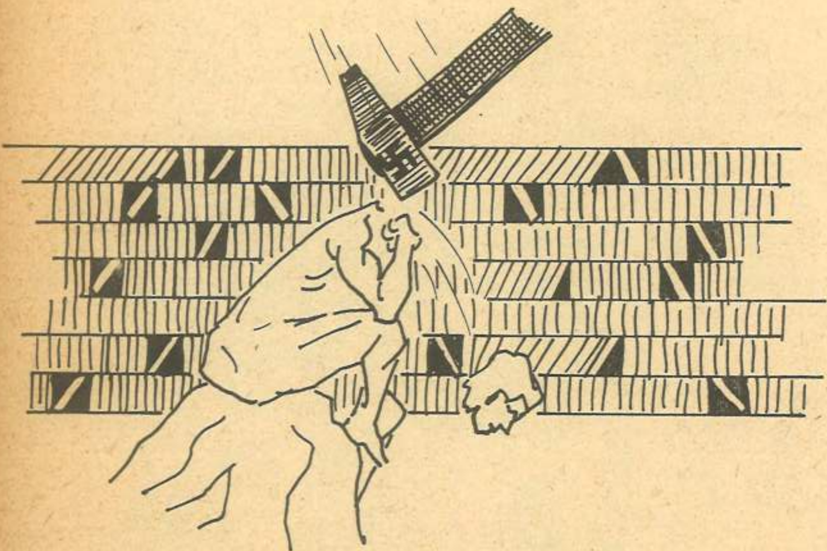
Tut ki, haberleri okuyorlar. Bir muhterem bakanımız falanca merasimde nutuk veriyor: Efendim, memleketimiz bir kalkınıyor ki, sormayın gitsin. Fiyatların miyatların da arttığı yok. Geçenlerde, otomobil fiyatlarını yüz bin liradan yüz yirmi bin liraya çırkartmak istediler. İzin vermedik. Vatandaş yüz yirmi bir liraya otomobili nasıl alsın? Siz komünistlerin lafına kulak asmayın. Zaten hepsinin kafasını ezeceğiz. (Alllah allah, diyorsun içinden, Peki, bir saat önce, peynirin kilosunu kırk liradan almadım mı ben?)

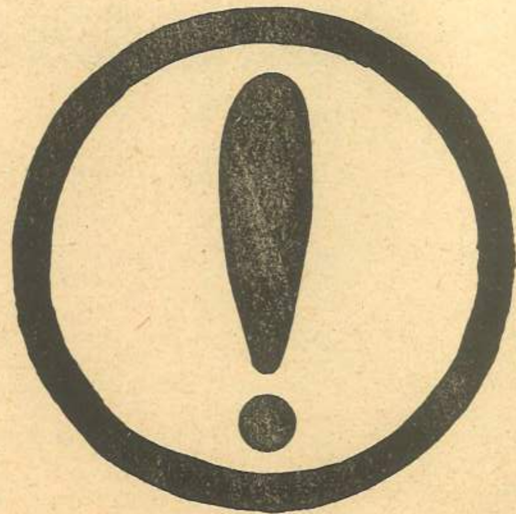
Arkasından, bir başka merasim: Toplu sözleşme imzalanmış. İşverenler, sendikacılar. Karşılıklı nutuklar atılıyor, eller sıkılıyor. Yok şu kadar ücret zammı, yok bilmem ne kadar sosyal yardım, falan. (Şaşırıyorsun yine. Üç ay önce biz de imzalamıştık ama, daha ayağıma yeni bir pabuç bile alamadım.)

Derken, reklamlar geliyor. Çalgılı malgılı, şen şakrak. Bankaydı, deterjandı, gazozdu, otomobildi, keyifler yerinde. Güzel, besili kadınlar: koltuk altlarına filanca püskürtücüden sıkıyorlar, saçlarını mis kokulu şampuanlarla yıkayıp, pamuk gibi yumuşak en fiyakalı bilmemne iç çamaşırlarından giyiyorlar. (O sırada senin karın, yorgu8luktan bitkin, işinden gelmiş, bir yandan küçük çocuğunun altını temizlerken, bir yandan da, bulup buluşturup, olduğu kadarıyla ateşin üstüne kaynar bir tencere koymaya çabalıyor.)

Ardından, bir Amerikan filme: Kahraman polis müdürü, güzel karısıyla öpüşe koklaşa, kanun dışına çıkan bilcümle cebi şişkinin hiç acımadan yakasına yapışıp içeriye atıveriyor. (Bunlar da, senin aklına, patronun lokavtına karşı direndikleri için poliste falakaya yatırılan işçi arkadaşlarını getiriyor.)

Hayır hayır, vazgeç parçalamaktan bu büyülü kutuyu. Bedava vermediler onu sana, alın teri dökerek kendin aldın. Hem, her zaman yalan söylemeyecek o da. Şöyle sarıp sarmala, kaldır bir kenara. Karşısına kurulup, keyifle, dikkatle seyredeceğin günler de gelecek.

DÜŞÜNCENİN DÜŞMANIDIR

İŞÇİLER NASIL GÖRÜYOR?

TELE VİZ YON

S- Televizyonunuz var mı? İzliyor musunuz?

• (29 yaşında, kapıcı) Var. Bazen hiç seyretmiyorum, bazen başından sonuna kadar bir gözümü attım mı alamıyorum. İş durumuna bağlı.

• (Ev kadını, 21 yaşında) Televizyonumuz yok. Arasıra komşuda seyrediyorum. Çocuklar da film seyretmeye gider. Vaktim olursa bazen sonuna kadar seyrederim.

• (33 yaşında, laborant) Var. Güzel film olursa seyrediyorum, bir de haberleri dinliyorum. Neyini seyredeyim? Güzel program yok ki.

• (37 yaşında, postacı) Var. İzliyorum tabii. Akşam saat 8'de haberler dedin mi mutlak seyrederim, 11'e, 12'ye kadar.

• (43 yaşında, 3.000 TL. aylık alıyor) Var. Ekseriyeti haberleri ve Mc Millan ve Karısı'nı izlerim o kadar.

• (18 yaşında, ev kızı) Var. Pek seyretmem.

S- İlgini çeken programlar hangileri?

• Ençok ilgimi çeken haberler, Türk halk müziği. Açık oturumlardan bazıları iyi oluyor, doktorların konuşmaları filan. Bir de Güne Bakış'tan sonra bayrağın çekilişi hoşuma gidiyor.

• Haksızlığa karşı çıkan filmleri daha çok seviyorum. Ama, işte kocasından ayrılıp başkasını seviyor, onları sevmiyorum. Mc Millan falan onların hepsi saçma. Nerde görülmüş, suçlu onun polis olduğunu bilecek de gidip onunla konuşacak. İşte polisi büyük göstermek, iyi insan olduğunu göstermek güya. Yabancı filmler daha iyi. Türk filminin daha başından, sonunda ne olacağını anlıyorsun.

• Dizi filmlerden Hayat Yolu'nu seyrediyorum. Bir de Mc Millan ve Karısı, bir de Bonanza, başkası hava. Bunlar hoşuma gidiyor.

• Yerli yapım tarihi filmler iyi oluyor. Sağlık bakımı ile ilgili programlar da.

• Mc Millan'da olayları öyle bir güzel canlandırıyorlar ki.

• Sevmiyorum hiç birini.

S- Haberler konusunda ve televizyonun yararlı olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsun?

• Yararlı olmaz olur mu? Sabahtan akşama kadar yoruluyoruz, hiç olmazsa onunla gönlümüzü eyliyoruz. Televizyonumuz yokken nerede ne olmuş, hiç bilmezdik.

• Haber programları bence iyi. Ama yeterli değil. Mesela bir olay olur onu resimli vermez. Bir anlaşma olur dış memlekette onu verir. Mesela 34 ölü vardı 1 Mayıs' ta onu vermiyor da spor veriyor. Sophia Loren bilmem ne kaçırmış onu veriyor.

• Tarafsız haber verilmiyor ki, olaylar gerçeğiyle aydınlatılmıyor. Şu durumda televizyondan hoşlanmıyorum. Vatandaşa eğilik bir program hazırlansa herkes seyreder.

• Televizyon yararlı elbet, bütün bilgilerimiz artıyor.

• Valla, haberleri pek iyi bulmuyorum, millet yararına doğru dürüst konuşmuyorlar ki.

• Bize fayda verecek birşey olsa televizyona karşı değilim, ama yok reklam, yok ıvır zıvır. Onun için karşıyım. Çocuklar da boş yere uykularından oluyorlar. Ders çalışmıyorlar. Hem de televizyon benim için ihtiyaç değil. Benim daha acil ihtiyaçlarım var.

S- Reklamlar ve düzenlenişi hakkında ne düşünüyorsun?

• Hoşuma gidiyor. Adam bakkala vardı mı hangisini alacağını şaşırıyor. Çok çeşitli şeyler çıkarıyorlar.

• Tabii etkileri var. Ama bu reklamların hepsi zenginlere göre. Yok Ziraat Bankası, yok İş Bankası, benim param yok ki bankayı n'apayım. Düzenlenişte hep kadın göstermeden de olur, mesela sabun reklamında ellerini yıkasın. Gene de etkili oluyor. Mesela kaynanam evine buzdolabı alacak, illaki Arçelik diyorlar.

• Reklamları hiç seyretmiyorum. Reklam zengin işi, ben alıp satamadıktan sonra ne işe yarar.

• Reklamlar çok. Seyrediyorum tabii. Zengin firmalar yaptırıyorlar. Mesela bir kumaş reklamında hiç gereksiz kadın çıkarıyorlar. Kadının, erkeğin değil kumaşın reklamının yapılması lazım. Biz de biraz etkileniyoruz tabii. Ben mesela, geçende baş yıkamak için birşey aldım, nedir o arap sabunu gibi. Hah şampuan. Reklamdaki adamın, kadının saçı pırıl pırıldı. Ama benimkinde hiç değişiklik yok. Saç eski saç.

• Reklamları hiç seyretmiyorum. Reklamlarla ne ilgim var ki. Milleti kandırmaktan başka birşey yok.

• Etkili oluyorlar. Televizyonun iyisi Shaub-Lorenz' miş. Mesela Saba televizyonu için; yok o çabuk bozulur diyorlar. Geçende komşunun televizyonunun anteni iyi yerleşmemiş bozuk gösteriyor. Ama diyorlar ki iyisi Shaub-Lorenz'miş ondan bozuldu. Shaub-Lorenz alalım diyorlar.

S- Televizyon, özellikle reklamlar, çocukları nasıl etkiliyor?

• (21 yaşında, ev kadını) Geçenlerde yiğenim televizyon seyrediyor. Bir masa donatmışlar televizyonda, tavuğu bilmem nesi hepsi var. Çocuk döndü anasına karnım aç dedi. Anası da gel oğlum neyimiz varsa ondan vereyim, ye dedi. Çocuk, yok illa ben ordakilerden isterim diye tutturdu. E, şimdi ne koyuyorlar oraya, onda var bende yok. Babası tuttu çocuğu bakkala götürüp gönlünü yaptı geldi. Bunu yapmamaları lazım. Çocuklar imreniyor.

• (37 yaşında postacı) Çocuklar filmlere özeniyor, silahı neyi filmlerden öğrenip taklit ediyorlar.

• (43 yaşında, 3.000 TL. aylık gelir) Zaten çocuklar istemese, televizyonu hiç açmam.

• (18 yaşında, ev kızı) Çocuklar televizyona komşuya gidiyorlardı. Komşular da onları kovuyorlardı. 25 bin lira borca rağmen taksitle 7.600 TL'ye televizyon almak zorunda kaldık. Ayda 3.000 TL. gelir ve 6 çocuk ile. Çocuk işte, reklamda neyi gösterirlerse istiyor. Dandy sakızı isterim diyor mesela.

AZERBAYCAN HALK DANSLARI TOPLULUĞUNU İZLEDİK

Geçtiğimiz hafta içinde İstanbul, Ankara ve İzmir'de gösteriler yapan topluluk ve Azerbaycan halk müziğinden oluşan repertuvarı ile Zeynep Hanlarova ilgi ile izlendi.

Zeynep Hanlarova ile ilgili yazı ve söyleşiler çeşitli gazete ve dergilerde yer aldı. Bu nedenle biz daha çok Azerbaycan Halk Dansları topluluğu üzerinde durmak istiyoruz.

Bu topluluk için ilk ağızda söylenecek şey üstün bir sergileme ve övgüye değer bir beraberlik ve uyum. Biri birinden güzel giysilerin de katkısıyla ortaya çıkan görüntünün verdiği heyecan durulduğunda ise aklımıza daha başka noktalar gelip takılıyor.

Nedense, halk dansları alanında en büyük başarılar sosyalist ülkeler topluluklarına ait. Bir iki yıldır bu tür gösterileri izleyenlerin aklına ilk gelen isimler Romen, Bulgaristan ve Kafkas Halk Dansları toplulukları. Bir de izleyemediğimiz, ancak başarılarını çeşitli yayınlardan okuyabildiğimiz diğer sosyalist ülkelerin toplulukları. Birinci sayfamızdaki kültür üzerine olan yazı bu konuya açıklık getiriyor..

Bu gösteriyi izlerken ister istemez ülkemizdeki halk dansları çalışmalarını ve kurumlarını düşünüyor insan. Ülkemizde bale ile halk dansları arasında büyük bir uçurum vardır, üstelik bu uçurumu kapatmaya, halk danslarını çağdaş anlayışla ele almaya karkarsanız "halk oyunlarını yozlaştırıyor" diye üzerinize yürümeye kalkanlar çıkar. Halk oyunları üzerine bir seminerde, yaptığı işin yalın bir düzenleme sınırı içinde kaldığını söylediği halde bir kareograf arkadaşa bu yönde serzenişte bulunanlar çıkmıştı.

İzlediğimiz gösteri salt biçimsel açıdan değil, içerik açısından da sözünü ettiğimiz çağdaş anlayışı yansıtıyor. Topluluğun sunduğu danslardan "komik dans" bu anlamda iyi bir örnek. Bir işçi tulumlu kız, bir yakışıklı delikanlı, gereğinden uzun kıravatı ile bir burjuva ve tipik giysisiyle bir Rus köylüsü tarafından oynanan, seyredenlerin kiminin müzikli pandomim, kiminin bizim seyirlik köy oyunları ayarı birşey sınıfına soktuğu bu dansta, eski Rus toplumunun farklı sınıfları ve karşılıklı ilişkileri taşlanıyor.

Dansları ele alış ve sunuşlarındaki başarının yanısıra, elemanlarını, yetenekli çocuklar arasından seçip eğiterek sağlayan topluluğun seyirciye olan saygısı ve coşkuları da övgüye değer.

işçikültürü

• İşçi Kültür Derneği Merkez Yayın Organı • Sahibi: İşçi Kültür Derneği Adına İlhan Akalın • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Neşe Çulhaoğlu • Ayda bir yayınlanır • Yönetim: Dere Sokak 10/2 Dışkapı/ANKARA